

יצחק שמעון פדר

בני ברק

מח"ס "תולדות הדורות" תולדות ישראל והעמים
לפי השקפת חז"ל

פיענוח הקמיע

מהאדמו"ר הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זצ"ל
ליהודי בורשא במחוז מרמורוש רומניה

הרה"ק רמ"מ מרימנוב היה מבין ארבעת התלמידים של ר' אלימלך מליזנסק שקבלו מרבם הגדול לפני פטירתו את הנהגת החסידים ואת כוחותיו הרוחניים: רמ"מ מרימנוב קבל את הנשמה שבמחו החוזה מלובלין את מאור עיניו המגיד מקוזניץ את כוחו שבלב ר' אברהם יהושע השיל מאפטה ה"אוהב ישראל" את כוחו שבפיו.

צדיקי אותו הדור אף הסבירו על ארבעת הגדולים את הפסוק: "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים" (בראשית ב') כך: "עדן" הוא הבעש"ט הקדוש, "נהר" הוא תלמידו ר' דב בער המגיד ממזריטש. ה"גן" הוא תלמידו הגדול של המגיד ר' אלימלך מליזנסק. "ונהר יוצא מעדן" מהבעש"ט הקדוש יוצא תלמידו ר' דב בער המגיד ממזריטש, "להשקות את הגן" את ר' אלימלך מליזנסק, ו"משם" מר' אלימלך "יפרד לארבעה ראשים" לתלמידיו הגדולים: רמ"מ מרימנוב, החוזה מלובלין, המגיד מקוזניץ וה"אוהב ישראל" מאפטה. ע"י התפשטה החסידות בכל רחבי פולין והונגריה. ואמנם, כמעט כל השושלות החסידיות עד לימינו אנו הם צאצאי תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם של ארבעת הגדולים הנ"ל.

שלושת הראשונים נפטרו בשנה אחת, שנת תקע"ה: המגיד מקוזניץ בערב סוכות, רמ"מ מרימנוב בל"ד בעומר והחוזה מלובלין בתשעה באב, בעוד שהרביעי האוהב ישראל מאפטה האריך ימים אחריהם, הוא נפטר בשנת תקפ"ה והיה לזקן האדמו"רים בדור, בחתונה הגדולה הידועה באוסטילה באותה תקופה, בה השתתפו אלפי חסידים וכ-200 אדמו"רים לכבוד הסבא קדישא האוהב ישראל מאפטה סבו של החתן, התנהל לעיני הסבא קדישא הויכוח החריף בין חברי המשלחת מתלמידי ר' בונים מפרשיסחא בראשותו של האברך המצוין ר' יצחק מאיר, בעתיד האדמו"ר בעל חדושי הרי"ם מגור לבין מתנגדי שיטת פרשיסחא החדשה, והסבא קדישא לאחר ששמע את דעת כל הצדדים פסק לטובתה.

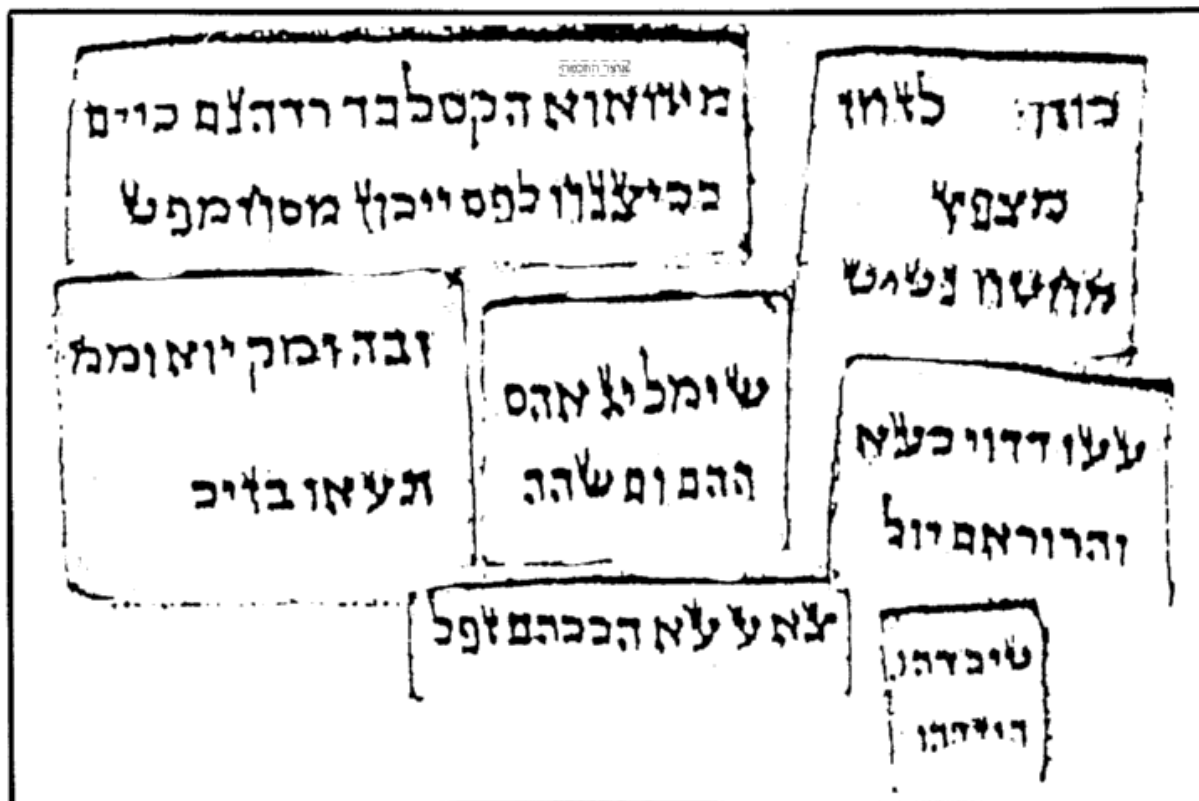
שלושת הראשונים השתתפו בכוחותיהם הרוחניים בפלישת נפוליון הגדולה מזרחה לרוסיה, כל אחד בדרך משלו, כשהמטרה המשותפת היא לקרב את קץ הגאולה. רמ"מ מרימנוב בקש שהמלחמה תהיה מלחמת גוג ומגוג: "מפריסטיק" (מקום מגוריו הראשון של האדמו"ר) ועד רימנוב ילכו עד ארכובותיהם בדם ישראל ויהיה קץ לגלותינו". "בליל שבת קדש פרשת יתרו במזמור שיר ליום השבת אמר המגיד מקוזניץ: אומרים שהצרפתים עברו ממוסקבה לברזינא ואנחנו אומרים: "להשמידם עדי עד", ולמחרתו בקריאת "נבל תבל" אמר: נפוליון תפל" (עשר אורות ערך המגיד ועוד). "בראשית שנת תקע"ה אמר רמ"מ מרימנוב לתלמידיו: התפללו שאחיה בשנה זו עד לסוף השנה ואני מבטיח לכם שתזכו לשמוע שופרו של משיח". "נדברו הני תלתא סבי קדישא שבשמיני עצרת בשנת תקע"ה ירבו

ברחמים להחיש גאולתינו". "בנפול הקיסר נפוליון... הרבי מלובלין היה מצפה לגאולה בעזר המגיד מקוזניץ... אחרי ההקפות צוה הרבי לזוגתו הרבנית לשמרו... פתאום נדמה לרבנית ילד דופק בפתח הבית הלכה לפתוח הדלת ובשובה והנה הרבי אינו בבית... מצאו אותו ברחוק נ' אמות ויותר... נעשה רעש ונאספו כל תלמידיו... הרבי אמר שלקחוהו לדונו על שרצה לדחוק את הקץ... והמגיד מקוזניץ פירש כנפי בגדו להורידו בנחת ארצה... מזה נודע לרבי כי המגיד הסתלק ואילו ידע מזה לא היה מתחיל" (עשר אורות ערך המגיד החוזה ועוד). ואמנם, גדולים מעשה צדיקים, אולם הדור לא היה כנראה ראוי לכך וכאמור נפטרו שלשתם בזה אחר זה באותה השנה שנת תקע"ה.

נושא מאמרנו הוא הקמיע של האדמו"ר רמ"מ מרימנוב שנתנה ליהודי בורשא במחוז מרמורוש שבשולי הקרפטים הרומניים.

בימי רבי מנחם מנדל מרימנוב נתגלתה בסביבת העירה בורשא במחוז מרמורוש מכרת זהב, ולפי חק השלטונות שאסר התישבות יהודים באזור מכרות זהב, איימה גזרת גרוש ליהודי העירה. יהודי בורשא פנו בצרתם לרבי ר' מ"מ מרימנוב הפולני שמעבר להרי הקרפטים. האדמו"ר כתב להם קמיע מורכבת משבעה חלקים (תמונתה נתונה כאן) צוה להטמינה בארון הקודש בעירה, ובאמרו: "מי אמר שיש זהב בבורשא?" הבטיח שלא יאונה להם כל רע. יהודי בורשא עשו כמצוות רבם, הטמינו את הקמיע בארון הקודש וכעבור זמן קצר נעלם הזהב במכרות, במקומו כרו מתכות אחרות וליהודי בורשא שלום ושלווה.

מאז עברו שנים רבות, השואה הגדולה רוקנה את בורשא יחד עם כל העירות במרמורוש מיהודים, אחד השרידים ששב לעירה זכר את סוד הקמיע שנמסר מאב לבן, פתח את ארון הקודש של בית הכנסת הישן, מצא את הקמיע ועלה לא"י. מספרים: שכעת לאחר שבורשא התרוקנה מיהודיה, והקמיע נעלם מארון הקודש שוב כורים זהב במכרות בורשא.

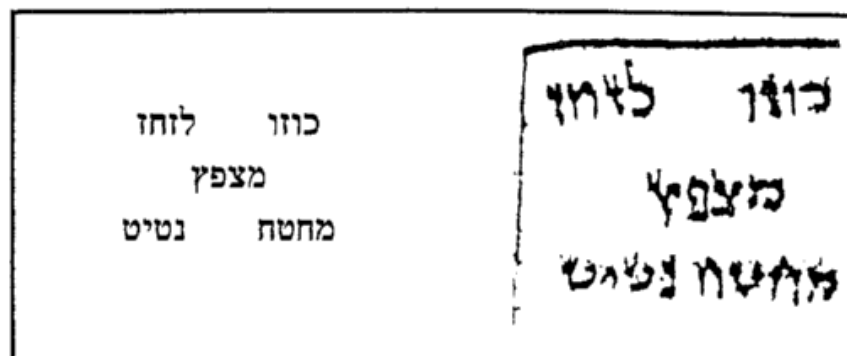

צילום הקמיע מהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע

נתפרסם גם ב"אז נדברו" גליון 80 - תשמ"ח

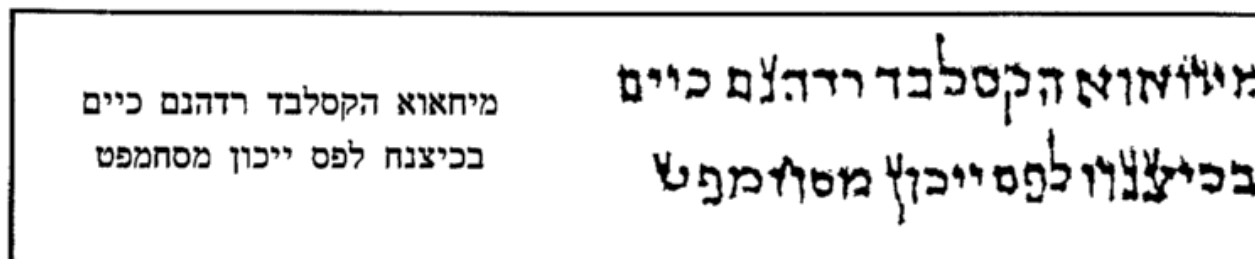
פיענוח תוכן הקמיע

תוכן הקמיע, לאחר שהצלחתי לפענחו בעזרת השם, הוא לעניות דעתי כדלקמן: בחלק א' (למעלה בצד ימין) חמש מילים בנות ארבע אותיות כל אחת, הן חמש צורות של שם הוי"ה ברוך הוא במרכז מצוין השם "מצפץ" שהוא שם הוי"ה בא"ת ב"ש. א' במקום ת', ב' במקום ש' וכן הלאה. במקרה שלנו כותבים מ' במקום י', צ' במקום ה', פ' במקום ו', וצ' במקום ה' השניה. למעלה בצד ימין מצוין השם "כוז"ו", הנרשם במזוזה בצד החיצון, והוא מורכב כידוע מ-4 אותיות ההמשך לאותיות הוי"ה. כ' אחרי י', ו' אחרי ה', ז' אחרי ו', וו' אחרי ה' השניה. השמות הבאים הם: "לזח"ז", הוא המשך בשתי אותיות להוי"ה, "מחט"ח" בשלוש, ו"נטי"ט בארבע. אם נכתוב את ארבעת השמות במאונך זה מתחת לזה ואת שם הוי"ה בראש, נקבל מלמעלה למטה בצד ימין את האותיות י-ג, בשניה ה-ט, בשלישית ו-י, וברביעית שוב את האותיות ה-ט.

י ק ו ק
כ ו ז ו
ל ז ח ז
מ ח ט ח
נ ט י ט

בהזלק ב' (למעלה בצד שמאל) המורכב משתי שורות נרמז הפסוק הראשון משלשת הפסוקים הנאמרים בעת עטיפת הטלית בבוקר: "מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיד יחסיון" (תהילים פרק ל"ו פסוק ח'). אם נחלק את תשע המילים שבפסוק לשני חלקים: שש מילים ראשונות לחוד, ושלוש מילים אחרונות לחוד ונכתוב את המילים שבכל חלק זו מתחת לזו, נקבל: בחלק א' במאונך מלמעלה למטה את השמות שבשורה הראשונה של הקמיע ובחלק ב' את שלושת השמות הראשונים שבשורה השניה. השם "מסחמפ"ט" הוא המילה "יחסיון" בא-ת ב-ש. מ' במקום י', ס' במקום ח', וכו'.

י כ ב
ח נ צ
ס פ ל
י י
ך ו
ן

מ י ח א ו א
ה ק ס ל ב ד
ר ד ה נ ם
ך י י
ם

בחלק ג' (אמצע צד ימין) נרמז הפסוק השני משלושת הפסוקים הנאמרים אחרי תפילת "עלינו". "עצן עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו קל" (ישעיה פרק ח' פסוק י')
האותיות שבשורה הראשונה הן ראשי התיבות של אותו פסוק והאותיות שבשורה השניה הן סופי התבות שלו.

ע ע ו ד ד ו י כ ע א
 צ צ ת ב ב ל ק מ
 פ ר ו נ
 ו ה ר ו ר א ס י ו ל

עעו דדוי כעא
 והרוראם יול

עעו דדוי כעא
 והרוראם יול

בחלק ד' (אמצע שני) נרמז הפסוק בתהילים פרק ט' פסוק כ"א. "שיתה ד' מורא להם, ידעו גויים אנוש המה סלה". האותיות שבשורה הראשונה הן ראשי התיבות של הפסוק והאותיות שבשורה השניה הן סופי התיבות שלו. סוף התיבה של הוי"ה ברוך הוא אינו רשום בקמיע לכן יש בשורה השניה רק שמונה אותיות במקום תשע בשורה הראשונה.

ש י מ ל י ג א ה ס
 י ו ה ד ו נ מ ל
 ת ר ע י ו
 ה ה ס ו ס ש ה ה

שימליג אהס
 ההם ומ שהה

שימליג אהס
 ההם ומ שהה

בחלק ה' (למטה בצד ימין) שתי שורות בנות שש אותיות כל אחת. אם נחלק כל שורה לשני חלקים ונכתוב את ארבעת החלקים בארבע שורות זו מתחת לזו נקבל במאונך במרכז את שם הוי"ה ברוך הוא, מצד ימין את השם "טדה"ד", האותיות שלפני הוי"ה, ומצד שמאל את השם "כוז"ר" האותיות שלאחר הוי"ה ברוך הוא.

ט י כ
 ד ה ו
 ה ו ז
 ד ה ו

טיכדהו
 הוודהו

טיכדהו
 הוודהו

בחלק ו' (למטה בצד שמאל) שורה אחת בת שלוש עשרה אותיות בהן נרמז הפסוק בתהלים פרק ס"ח פסוק כ"ט. "צוה אלוקיך עוזך עוזה אלוקים זו פעלת לנו", המורכב משמונה מילים. חמש האותיות הראשונות בקמיע "צאעעא" הן ראשי התיבות של חמש המילים הראשונות של הפסוק. חמש האותיות הבאות אחריהן "הככהם" הן סופי התיבות שלהן, ושלוש האותיות "זפל" הן ראשי התיבות של שלוש המילים האחרונות בפסוק.

צ א ע א ע א
 ו ל ו ו ל
 ק ז ז ק
 י י
 ה כ כ ה ס

צוה אלוקיך עוזך עוזה אלוקים
 צוה אלוקיך עוזך עוזה אלוקים
 זו פעלת לנו

צא עא הככהם זפל
 צאעעא
 הככהם
 זפל

בחלק ז' (אמצע בצד שמאל) שתי שורות מנוקדות: האותיות בשורה הראשונה הן ראשי התיבות של הפסוק הנאמר בעת הוצאת ספר התורה מארון הקודש. (פרשת בהעלותך במדבר פרק י'), והאותיות בשורה השניה הן ראשי התיבות של הפסוק בשירת הים (פרשת בשלח שמות פרק ט"ו).

תעאובזיכ

ובהזמקיואוממ

ובהזמקיואוממ

תעאובזיכ

תעאובזיכ

ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה י' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפנין
תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן

לסיום, נציין קטעים ממכתבו של האדמו"ר ר' יחזקאל פנעט בעל ספר "מראה יחזקאל" מקרלסבורג, אבי שושלת בית דעש "המלכות של זיבנברגן", המודפס בספרו "שו"ת מראה יחזקאל" סימן ק"ד.

ר' יחזקאל היה יליד ביליץ שבשלזיה הגרמנית, מקום שהחסידות טרם התפשטה באותו הזמן ורק הדיה הגיעו אליה מרחוק, רבותיו היו הגאונים: ר' שמואל לאנדו בנו של בעל "נודע ביהודה" מפראג ובעל "ברוך טעם" - חמיו של בעל "דברי חיים" מצאנז-מליפניק שבמורביה. בגלל גזרת "פן ירבו" שהתקיימה בשלזיה באותה תקופה, לפיה מותר היה לבן אחד בלבד במשפחה יהודית להנשא ועל השאר להגר מן הארץ, עבר ר' יחזקאל ללינסק שבפולניה, נשא לאשה את בתו של אחד מחשובי העיר, למד בקלויז של הצדיק ר' מ"מ מלינסק חתנו של הגאון ר' יצחק הורוביץ מהמבורג והתיידד עם בנו הצעיר ר' נפתלי, בעתיד האדמו"ר ר' נפתלי מרופשיץ בעל "זרע קודש". יחד בקרו אצל שלושת הגדולים: החוזה, המגיד מקוזניץ ורמ"מ מרימנוב, ר' יחזקאל דבק ברמ"מ והיה לתלמידו המובהק ואף רשם מדבריו בספר "מנחם ציון". בהשפעת רבו עבר ר' יחזקאל להונגריה אל האדמו"ר ר' יצחק אייזיק מקאליב והוא שצוה עליו לעבור לקרלסבורג בזיבנברגן באמרו: "יש שם הרבה מה לתקן". עוד בהיותו בלינסק פנו אליו מחשובי עיר מולדתו ביליץ ידידי אביו לשלוח להם מחדושי התורה ששמע מפי רבו האדמו"ר, מהם יוכלו לעמוד על גדולתם של אדמורי"י החסידות בכלל ושל רבו רמ"מ מרימנוב בפרט, ר' יחזקאל השיב תשובה ארוכה ממנה נצטט קטעים:

לכבוד אהובי אדוני אבי מורי מו"ה יוסף נ"י.

בבואי לביתי מק"ק פריסטיק... לא התפנית להשיבו... בתוך אגרתו רצוף מכתבו של ידידינו הרב הגדול מו"ה שלמה פילץ נ"י... רצונו שאשלח לו חדושי תורה ששמעתי מפיו הקדוש (של האדמו"ר רמ"מ מרימנוב) אז יבחן שאין חכם וקדוש כמותו... אם לא הייתי מכירו מזמן והוא מוחזק אצלי לבעל תורה... לא חשתי להשיב על דבריו אחרי ראותי שהוא עדיין בחוץ ואינו מכיר כלל עד היכן מגיע גודל קדושת... הצדיקים הקדושים הללו זכותם

תגן עלינו... מה יתרון לו ולכם אם תחזיקוהו לקדוש... במשך הזמן שהייתי אצלו היו שם רבנים גדולי ארץ כולם עומדים לפניו באימה וביראה... וכשהוא פותח פיו בדברי תורה הכל נעשין כחרשין ומעידין פה אחד שהם דברים שלא שמעתן אוזן, נעלמים ונסתרים וכל אחד מבין ומשיג לפי מדרגתו וכח שכלו... אבל שורש הדברים אי אפשר להשיג... ועתה ברוכי ד'... איך יעמוד לבכם... בראותכם קהל גדול מאוד עובדים השם הנכבד בשמחה ובטוב לבב ואתם תעמדו מנגד... אם הטחתי דברים... תדנוני לכף זכות כי... קנאת ד' צבקות ואהבת משרתיו... בקרבי... בנו המוכן לשרתו וכוסף אהבתו לנצח הק' יחזקאל. (שו"ת מראה יחזקאל סימן ק"ד)

מסופר על האדמו"ר מצאנו בעל "דברי חיים" שקרא בתשובה הנ"ל ביום ל"ד בעומר יום הזכרון של האדמו"ר רמ"מ מרימנוב ומעיניו זלגו דמעות. (יש לציין כי ספר "מראה יחזקאל" נדפס בשנת תרל"ה, והרה"ק מצאנו זי"ע נפטר כ"ה ניסן תרל"ו, וא"כ זה היה רק פ"א שקרא בתשובה הנ"ל ביום ל"ד בעומר בשנת תרל"ה). זכות הצדיקים שהזכרנו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מכון להפצת תורת החסידות "נחלת צבי"

ע"ש ולע"נ הרה"ח רבי צבי הירש וויניצר ז"ל

ת.ד. 1156 * טל: 03-5742502 * בני-ברק 51 111

הודעה חשובה

שמחים אנו להודיע לצבור שוחרי תורה והחסידות

כי בס"ד נמצא באמצע עבודה ע"י צוות המכון הספרים כדלהלן:

ספר מילי דחסידותא

ובו נאסף משנתם המלאה של ט"ו מבני היכלא קדושא של מרן הבעש"ט הק' זי"ע כאו"א במערכה בפני עצמו כדלהלן:

הרה"ק – רבי אליעזר ליבר הגדול מ"מ דק"ק בארדיטשוב, רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמייא, רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטראה וזאסלאב, רבי יוסף מ"מ דק"ק מעז'בוז, רבי ישעיה מ"מ דק"ק דינאויץ, רבי צבי מקאמינקא, רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן, רבי אברהם דוב בער אורבך אב"ד דק"ק חמעלניק ופולנאה, רבי יוסף מקאמינקא, רבי צבי הירש הורוביץ אב"ד דק"ק טשורטקוב, רבי אהרן קליואנער – סלאפקאויץ, רבי פרידל בעה"ב מבראד, רבי יוסף ספארוודילער (איש אמת), רבי יחיאל מיכל מרגליות אב"ד קאוולא והורדנא, רבי יעקב אב"ד האניפאלי – וצוקללה"ה זי"ע ועכ"י.